

FÉNYKÉPÉSZETI LAPOK.

HAVI KÖZLÖNY.

VI. évfolyam.

4. szám.

Kolozsvár. Április. 1887.

SZERKESZTI ÉS KIADJA: VERESS FERENCZ.

A fényképészet aesthetikája.

Irta: Dr. Sárffy Aladár.

(Folytatás.)

V.

A műterem elrendezése és a bánásmód.

A fényképész bánásmódjáról.

Sokan azt hiszik, hogy a fényképész helyzete a nagy közönséggel szemben igen is könnyű, mert aesthetikailag szép fényképek előállításával már minden meg van nyerve s a közönség jó indulata biztosítva. Valójában pedig szerfőlött csalódnának azok, kik ily felszínesen ítélnék, ha legalább egy-két héten át kénytelenek lennének néma hallgatók és szemlélők gyanánt a fényképész elfogadó termében ülni, a levételeket végig nézni és 10—15 megrendelés átvételénél jelen lenni. A tapasztalás éppen az ellenkezőt bizonyította be, mert a fényképész helyzete a közönség összeválogatott kasztjaival szemben nagyon is kényes, szerfőlött kritikus.

Ha a társadalomnak csak egy-két osztályával lenne dolgunk, talán helyzetünk is sok tekintetben kedvezőbb lenne, az üzletszerű érintkezést illetőleg, mert hozzá szoknánk és a gyakorlat nyomán hamar megtanulnánk a velük való bánásmódot. Mihelyt azonban valaki meggondolja, hogy a hercegektől kezdve le az utolsó utcasöpörőig, vagy a generalistól le a közkatonáig, a főhercegnőtől le a szobalányokig és szolgálókig, szóval az arisztokraczia és demokraczia minden elemével kell a fényképésznek találkozni s mivel a grófné pénze éppen annyi és éppen olyan, mint egy eselédé azért a megrendelt 6—12 fényképért: egyaránt szíves magatartást kell tanúsí-

tani minden megrendelővel szemben, ha iparművészetéből akar megélni. A felsőbb, közép- és alsóbb osztályok értelmi fejlettsége és műveltsége nagyon is szembeszökő ellentéteket mutat s a fényképész egy medium, ki közvetítője a művészetnek a kasztok emez osztályai között. Az iparosok és kereskedők helyzete e tekintetben sokkal kényelmesebb, mert végre is azt, hogy a kabát szűk, a cipő szorít, a borban sok a cognac, a szövet régi stb. sokkal szembe-tűnőbb okok alapján meg lehet itélni, mint hogy a fénykép aesthetikai szempontból véve kielégítő-e, vagy nem? Az arcz hűsége való-e, vagy csak megközelítő? Kiki érzi és szemléli a kereskedelmi vagy iparczikk fogyatkozását s ez — bárkinek mutatják — nyomban szembe is ötlük. De bezzeg nem így vagyunk a fényképekkel, mert ezekre az előkelő mágnás éppen úgy kimondja véleményét, mint egy lokáj, a művész éppen úgy hozzá szól, mint a teljesen laicus, mert mindegyik azt hiszi, hogy joga és tehetsége van saját képe másának milyensége fölött kimondani véleményét. S ez még nem elég. Véleményéhez mindegyik ragaszkodik s ha az első tekintetre nem tetszik neki a kép, hiába való lesz minden magyarázatunk, melylyel a kép jóságát, hű voltát és sikerültét bizonyítani akarjuk s rá bírjuk az elfogadásra, mert a kapacitálást egyik fél sem akarja figyelembe venni.

Ily körülmények számba vétele mellett bizony el kell ismer-nünk, hogy anyagi türelemmel, sok elnézéssel, gőrombáskodásra elkészült kedélylyel, bizonyos fokú érzéketlenséggel, széles körű tapasztalattal és sima modorral kell bírni a fényképésznek, ha e sok-féle kaszttal való érintkezésben a surlódásokat lehetőleg kikerülni akarja. A ki önféjű és nézetéből semmit sem akar engedni, a ki bírálatot nem fogad el szemtől-szembe, védeni sem tudja magát, mert rábeszélő erővel nem rendelkezik, hogy meggyőzzön valakit; a ki heves, indulatos és minden kicsinységért annyira felpattan, hogy méregbe jön és annyira elfeledkezik magáról, hogy szelid bánásmód helyett nyersen válaszol; a ki nem tanult meg az élet iskolájában az emberek gyöngeségeivel simán elbánni és hizelgéshez, mézes-mázos nyájaskodáshoz, üres phrasisokhoz, bókoláshoz stb. éppen semmi tehetséget nem érez magában: az ne legyen fényképész, mert jóval több keserűséget fog érezni pályáján, mint örömet s anyagilag is nagyon megcsappan a bevétele. A közönség nagyon finnyás, mert a társadalomnak majd minden rétege több jogot formál magának azokkal szemben, kikkel a maga pénzén dolgoztat, mint a mennyi megilletné s ebből kifolyólag oly szakértőnek is hiszi magát, a ki a munka fölött bírálatát kimondhatja.

Nagyon sok élettapasztalat kell ahhoz, hogy valaki a társadalom annyiféle rétegével gáncsolás alá nem eső bánásmódot tudjon

tanusítani, mint a hányfélével a fényképész érintkezik. Az embereknek ezerféle a gyöngéje, nagyzása pedig néha a nevetségesig kirívó s a tapintatos fényképésznek ezen mind át kell nézni, mert ha egygyel nyers, heveskedő és goromba, ez az egy számtalan vendéget fog tőle ismeretsége kapcsán elidegeníteni. Nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a fontos körülményt sem, hogy a fényképészet (nem tekintve tudományos és közérdekű fontosságát, mely munkája körül nincs is kitéve efféle udvariassági formuláknak) legtöbb egyénél a fényűzésnek eszköze, arczképezésnél pedig nem egyszer csak a hiúság legyezgetője. Ha valaki a műteremben, a fényképésznél vagy fényképeiben érzi magát megkisebbitve, néha az emberi gyarlóságok egyik legveszedelmesebb eleme, a sértett hiúság szegezi a fényképész ellen fegyverét. A legtöbb ember bizonyos fokú hiúság hatalma alatt áll, midőn magát lefényképezteti és jaj a fényképésznek, ha e hiúságot éri a legkisebb csorba is. Főleg ki van téve ez oldalról a próbának a nőekkel szemben, kik mindent megbocsátanak, de azt nem, ha valaki hiúságukat sérti meg. S viszont az élet mindnyájunkat megtanított rá, hogy a női hiúságnak bármily alakban nyilvánuló gyöngéd legyezgetése mily jó hatással van s mennyit lehet rá építeni!

Az elettapasztalat, az emberek közötti gyakori forgolódás, az erények és hibák alapos megismerése, kiemelése és elnézése, a széles körű ismeretség, a szalonszerű simaság, a figyelem ébersége s mindenre kiterjedő élénksége, az elegans bánásmód, a sokféle körülményhez való alkalmazkodni tudás stb. megszerzése végett nagyon ajánlatos tehát, hogy fiataljaink utazzanak sokat, elegendjenek az emberek közé, ismerjék meg gyöngéiket, hogy bármely műteremben otthon érezhessék magukat. Igaz, a bölcssek azt az elvet tartják, hogy minél többet érintkezünk az emberekkel, minél jobban beleegyedünk a társadalom sokféle rétegébe, annál több kellemetlenségre számíthatunk s ez elv igazságát a napi élet ezernyi fordulatában igazolva is látjuk. Ámde igen nagy különbség van a szórakozás és tanulás kedvéért történő társulás közt. A ki csak mulatni akar az emberek közt, az csakugyan lépten-nyomon surlódásokba elegyedik, mert mindenkinek egyformán tetszeni nem lehet; a ki azonban megfigyelés, szemlélés és tanulás kedvéért érintkezik sokakkal, a nélkül hogy érdekei összefüggésben lennének másokéival: az érdeköszeütközéstől eredő számos fonákságot csak pók módjára figyel meg s néma szemlélője lesz a harcznak, de maga bele nem elegyedik, hanem okul, tapasztal és tanul.

(Folyt. köv.)

A gelatine-emulsió-eljárás műkedvelők részére.

(Többek nyomán).

(Folytatás.)

Mint minden más eljárásnál, úgy ennél is támadhatnak oly hibák, melyek sajtószerű idő s körülmények következtében fordulnak elő a kezelő természeti tulajdonsága szerint. Akármily csekély jelenségnél is ha minél körültekintőbbek vagyunk, annál kevesebb akadály áll elő, melyeket jövőre annál könnyebben mellőzhetünk.

Ugyanazon egy okból származott hiba, mely egyik kezelőnél nagy mértékben lép elő: más kezelőnél vagy éppen nem, vagy csak igen csekély mértékben mutatkozik. Ezekből tehát az következik, hogy a hibák száma s nagysága a figyelmetlen s hanyag eljárással szokott növekedni.

Egyenkint mind ama hibákat közöljük, melyek ez eljárásnál kisebb-nagyobb mértékben támadni szoktak, hogy ha t. olvasónk műveletei közben valamelyik előfordulna: magát könnyebben tájékozassa.

1. Megtörténik némelykor, hogy a különben jó negatív-képen ha rajta keresztül tekintünk, számtalan átlátszó, tühegynyi lyukacsokát látunk. E hiba leggyakrabban akkor szokott előfordulni, ha az emulsiót nagyon hideg vízben mosván ki, gyorsan szikkasztjuk meg, s ezután lapok behuzására, meleg vízfürdőben tüstént föloldjuk: midőn a hőmérsék hirtelen változásával apró lég-hólyagok támadnak, melyek eloszlására elegendő — legalább $\frac{1}{4}$ órai — időt nem hagyunk. E bajt könnyen kikerülhetjük, ha az emulsiót nem egyszerre nagyon meleg, hanem előbb gyenge — C. sz. 25° — meleg vízfürdőben kezdjük föloldani. Vagy pedig ha az emulsiót föloldásával elegendő tömött s tiszta fehér flanelen vagy posztón kétszer is megsűrjük, szűrése után legalább 10 perczig állani hagyjuk. E hiba azonban inkább csak a leglágyabbféle gelatine-okkal szokott előfordulni, melyek rázás közben is nagyon fölhabzanak. Winterthur-, Heinrich- stb. legkemenyebbfélékkel egyszer sem mutatkozik. Ily átlátszó pontok nem átlátszókkal keverve attól is szoktak származni, ha a kazetta, habár új is, nem pormentes. Port pedig mindig okozni szokott a tolóka surlódásával; midőn, ha a kazetta új, e porszemecskék átlátszó pontocskákat okoznak; ha pedig a kazetta régi, s még a nedves eljárásnál vala alkalmazva: a tolóka ki- és betologatásával származó porszem: apró fekete pontokat okoz. E hiba mellőzésére tehát a kasettát megtörölgetnünk, s a tolóka szélit kissé megolajoznunk szükséges.

2. Ily tühegynyi átlátszó pontok, megfordítva nem átlátszó pontocskában akkor szoktak előfordulni, mikor sem a hely, hol a lapokat emulsióval behuzzuk, sem pedig a hol kiszárítjuk nem pormentes. Hogy e hibát miként mellőzhetjük: önkényt érthető — kerüljük a port.

3. Ily nem átlátszó pontok, a lapon, nem ritkán három-négy akkora nagyságban is jelentkeznek, melyek ha nem oly felette sűrűn vannak is a lapon, de elég bajt okoznak a pozitív-képek kiigazításánál. E hiba akkor szokott előfordulni, midőn a lapok behuzására készen megszürt emulsió, fölhasználása előtt, kissé nagyon is meleg vízfürdőben sok ideig állott, s a bromezüst-testecsek lassacsckán mind alább s alább szállhattak. Így az elein behuzott lapokon e hiba nem mutatkozik, de az emulsió fogyásával mindinkább, s ha még azt is tesszük, hogy behuzás közben az emulsiót edényében fölzavarjuk: a lapokon e foltok mind sűrűbben mutatkoznak. Hogy a bromezüst-testecsek fenékre szállni igyekeznek, onnan van: hogy az emulsió készítésekor a bromtartalmú gelatine-oldat nagyon föl volt melegítve, midőn az ezüstoldatot belezuhintottuk; s így a bromezüst finomul nem oszlohatott el. C. sz. 50°-nál melegebb soha se legyen a bromos gelatine-oldat mikor az ezüstfolyadékot kevesenkint belé vegyítjük. E hiba előfordul akkor is, ha összevegyítésekor a két oldat hőmérséke nagyon különbözik egymástól; vagy ha az emulsiót túlon túl sok ideig főztük; vagy ha füllesztéssel készítettük: langy melegben igen sok ideig tartottuk. Így a bromezüst érzékenysége magas fokát elérvén, finom testecsei egyesülnek, nagyobbodnak és súlyoknál fogva annál könnyebben ülepedhetnek fenékre, ha az emulsió behuzáskor minél inkább meg vala melegítve, s minél higabb, s minél több vizet s gelatine-t tartalmaz az emulsió. Figyelmes kezeléssel e hiba soha sem fordulhat elő.

4. Veszedelmes hiba az is, mikor a jó, szép tiszta negatív-kép helyenként s néha egészen is olyanak látszik, megszáradása után is, mintha meg volna izzadva; mely hibán semmiféle retouche-sal sem segíthetünk. Ez onnan származik, hogy a nem elegendő léghuzamos szárító szekrénybe egymás mellé a lapokat nagyon közel s igen sűrűn raktuk, s a vízpára el nem illanhatván, a réteget szállta meg. Ebből tehát az a tanulság, hogy akármily erős léghuzamú szárítónk van is: a lapokat egymás mellé közelebb mint 4 cm. ne rakjuk bele.

5. A lapokon némelykor kisebb-nagyobb s félig átlátszó kerek pecsétek is szoktak mutatkozni, melyeket némelyek „zsirpöcsétek“-nek mondanak, de ez nem áll azért, mivel ugyanazon egyféle gelatine-ből készült emulsiós lapon némelykor igen — máskor pedig nem mutatkozik; és pedig akkor nem — ha az emulsióhoz feloldott gelatine-okat, mielőtt összevegyítenénk, előbb megsűrjük; s ezt igen természetesen akkor is nagy szorgalommal tesszük, midőn lapok behuzására az emulsió már elkészült, sőt ekkor, ha kétszer is megsűrjük annál jobb, mert ily- s másféle pecsétek annál kevésbbé fordulhatnak elő.

6. Megtörténik egyszer-másszor az az eset is, hogy a legszebb negatív-képben egy-egy finom szőrszálacsckát látunk, mely ha a legsötétebb árnyéklatban van nem árt, de ha az arczba esik: csaknem kijavíthatlan hibát okoz. Ezt a bajt oly, szűrésre használt, flanel okozza, mely nagyon szőrös és szálaít könnyen bocsátja. Tehát ovakodjunk ilyféle szövetet az emulsió szűrésére alkalmazni.

7. Legkellemetlenebb jelenség az, midőn a jól előidézett negatív-kép rétege rögzítés előtt, már mosás közben bodrosodni indul, vagy a lapról még egészen leválni is akar. Ez a nagy baj többféle okból származik: az oldatok nem egyenlő hőmérsékétől, az az: ha az előidéző melegebb mint a mosó víz vagy a rögzítő natron; tehát lehetőleg egyenletes hőmérsékű oldatokkal kezeljük a lapot. Égvényes — különösen — szénsavas kali-oldattal nagyon huzamos ideig való előidézéstől. Rögzítés alatt a natron-hyposulfit túlságos tömörségétől, ha ezt csak magára és nem timsóldattal vegyítve használjuk; ha ezt teszszük: az előbbi okoktól származó hibák sem fordulnak elő. E hiba előfordul akkor is, ha a száraz laphoz az emulsió hosszas füllesztéssel állítottatott elő, miközben a gelatine tapadó tulajdonságából veszített s az üveglap chromgelatine-nal nem vala előre elkészítve; az ilyféle száraz lapokon a réteg nemcsak felbodrosodik itt-ott, hanem a lapról egészen le is akar válni némelykor. Hogy az ily — különben jó — képet megmenthessük: gyengén lemosása után kénsavval vagy — még hathatósabb — folyssavval savanyított vízbe mártjuk, hol a réteg a lapról csakhamar egészen leválik. Ekkor a képet üveglapjával tiszta vizet tartalmazó tálczába teszszük, melybe előbb az előbbeninél másfélszer nagyobb üveglapot tettünk. Itt a kép üveglapjáról megint tüstént felválik, miközben gyorsan nagyobbúl, s hogy felette nagy ne lehessen: a kis üveglapot alóla lehető hamar eltávolítjuk, s a tálcza fenekén levő nagy üveglapra halásszuk ki a képréteget, ezután alkoholba mártjuk, hol a kép csakhamar régi alakjára kuczorodik vissza. Így, ha akarjuk, visitkártya-nagyságú képből nagyon egyszerűen s könnyen kabinet-alakú képet lehet nagyítunk figyelmes eljárással. E kényes munkát némely lapokkal úgy kerülhetjük ki, ha a száraz lap széleit körös-körül, megvilágítása előtt, negatív-lakkal egy vagy $\frac{1}{2}$ cm. szélesen bekenjük.

Ha a réteg nem hajlandó egészen leválni a lapról, hanem itt-ott csak szümölcszerűleg bodrosodik föl, és ha e hibák száradás közben nem enyésznének el simán: megint megáztatjuk jól s alkoholba mártván hagyjuk 2—3 perczig; miután ritka eset, hogy a réteg így teljesen helyre ne jöhessen. Ha pedig az alkohollal való kezelés s megszáradás után a szümölcs helyek simák ugyan, de a többi részeknél világosabbak lettek: tiszta vízzel jól lemossuk s szabadon száradni hagyjuk, s ezt mindaddig ismételjük, míg az egész réteg egyenletes színt nem vált. E csoportba tartozik az a hiba is, mikor a réteg nem bodrosodik, hanem hosszú redőket vet. E ritkán előforduló veszedelmen úgy segítünk, hogy a lapot előidézés előtt 200 víz, 10 timsó, 10 tanin s 25 glicerin vegyülek oldatában fürösztjük 3 perczig. De ezt — mivel az előidézést nagyon késlelteti — csak az olyféle lapokkal műveljük, melyekről már előre tudjuk, hogy e hiba mindjárt az előidézésben szokott előfordulni, mert ha csak előidézése után mutatkoznék; a timsót tartalmazó rögzítőben elenyésznek.

(Folyt. köv.)

Veress Ferencz.

Csevegések egyről-másról.

(Folytatás.)

A leveendő alakokat az atelier-be rendes helyre ültetvén, megvilágítják s a gép matt üveglapján élesen állítják be; ennek helyén az érzékeny lapot azután többnyire röviden exponálják s előidézik hosszasan, rögzítik, s a lap legalább annyira sikerült, hogy tiszta és nem foltos, habár helyenkint nem elegendő éles és túlságos kemény is, de hiszen arra való a retoucheur, hogy e hibácskákat kijavítsa. Vizsgáljuk csak meg kissé közelebbről e negatív-képet, homlok, szem, száj: éles, az orr már kevesebbé az, melynek hegye pityókaszerűleg gömbölyödött, a természetesnél sokkal szélesebb, de hát ezt is ki lehet javítani. Szeplők és a bőr másféle foltjai, sajnos, bámulandó élesek, mintha ezzel azt bizonyítnák, hogy az arcnak ők leglényegesebb részei, a haj s különösen kör-rajza már sokkal élesebb lehetne, e helyek megint rosszul valának beállítva — gondolja a fényképész, de a retoucheur-nek ezen javítani is kötelessége, különben miért tartanánk? neki a szeplőket az arcbőrön kiegyenlíteni s a haj mosódott részeibe szálakat kell rajzolni. S a retoucheur megkezdi műveletét a kép homlokától álláig le, mert úgy kívánja a principalis, végre a kép hátulján a homlokra, orra és állra füstéket rak föl, hogy a pozitív-képnek nagyobb hatása vagy domborúsága lehessen, s talán még a kissé igen sötéten kijött helyeket is fedi: a szem, orr s áll alatti mélyedéseket, midőn másolásra kész a negatív-kép, ámde itt-ott a redők a homlokon, szem mellett s a száj körül megmaradtak s mint kellemetlen átlátszó vonalok s pontok jelennek meg. A másolaton itt-ott mutatkozó hibák megint az ügyes retoucheur-től kijavíttatván, végre a teljesen elkészült pozitív-kép átadatik megrendelőjének.

„Ugyan kedves uram, mond a megrendelő, hiszen ily vénnek csak nem látszhatom még!“ Hiú eszelős! gondolja a fényképész. „Igaz, hogy már nem vagyok fiatal, de arczomon ily redők még sincsenek, az orrom sem oly pityókaszerű bütykös, azután a szám mintha cseresznyét ettem volna, oly fekete; kérem nézzen meg csak jól, hát ilyen volnék én, mint ez a kép? stb.“ A fényképész, természetesen, meg nem foghatja, hogy a kép a megrendelőnek nem tetszik s azzal érvel, hogy a fénykép nem adhat mást a természetnél, tehát a képnek jónak kell lenni; ámde a megrendelő nem hagyja magát rábeszélni s helyesen is teszi. Azt kérjük most, hogyan kellett volna készíteni a képet, hogy a megrendelő igényeinek megfelelőleg maradhatott volna hű a természethez?

Ha a következőkben, a nagy képek készítése körüli nézetemet elmondom, úgy mond a szerző, korántsem akarom azt állítani, hogy az egyedül leghelyesebb; attól szívesen tanulok, ki így szól: „Édes collega úr, ezeket én mind jobban tudom stb.“

Nézetem első sorban oda irányul, hogy az objectivok a készítendő kép nagyságához csaknem mindig aránytalanul választatnak meg, vagy más szóval,

levételeikhez oly tárgylencsét alkalmaznak, mely alkotásánál fogva a kép nagyságának meg nem felelhet. A rendes arczképező „kettős tárgylencse“, optikai törvény szerint, annál nagyobb hibára mutat, minél közelebb állítatik a leveendő alakhoz. A rövid távolság miatt, a leveendő alaknak feje s egész teste elszélesedik, s ez abban leli magyarázatát, hogy a tárgylencse az emberhez képest csak egy, míg ez két szemmel néz, s ennél fogva rövid távolságban a fej hátrább levő oldalai nem láthatók s így laposodik el a fej. Tekintsünk meg a stereoscopban egy fényképet, mely látszólag két egyenlő képből áll, a kettő együtt a tárgyat tökéletes minőségben mutatja, ellenben külön egyenként nézve: valótalanságot mutat.

Az objectivhoz az objectum közelebb soha se legyen 2—3 meternél; egymáshoz ha közelebb vannak: az alakon csak a beállított részek lesznek élesek, ellenben ezen innen és túl levő részek mindig kellemetlenül elmosódottak maradnak a képen. Az azután egyre megy, ha akármilyféle s nagyságú kettős tárgylencse alkalmaztatik is; a fennforgó hiba annál nagyobb s szembe ötlőbb, minél nagyobb objectivot használunk. Ezek következtében nagy képek készítéséhez mindig csak egyszerű tárgylencsét használok, még pedig 13 cm. átmérőjű objectivnak első lencséjét; ezzel igaz, hogy a kamara matt üveglapján a kép tiszta élességgel nem látszik, ámde egyenletes rajzolatú lévén, élestelensége a szemet nem sérti, miután a kész pozitív-kép mindig csak bizonyos távolságból tekintetik. Így az alakot nagyobb távolságból vehetem le és a felhozott hibákat ki lehet kerülnöm, a nélkül hogy a kép szabott nagyságánál kisebb lenne. Továbbá arányában a fej helyesebb, az orr bütykös soha sem lesz, s a homlok aránytalan rövid, s az egész kép helyesen kezelve, plasticusabb lesz, mintha kettős tárgylencsével vétetett volna le. Az is igaz, hogy az egyszerű tárgylencse használatával a kép világosságából sokat veszítek, s a tárgylencse gyújtópontja hosszúságánál fogva, a lapot aránylag több ideig kell megvilágítanom, de ez mostani lapokkal már nem akadály; s inkább áldozok valamit a rövid ideig való világítás idejéből, mint a kép plastikájából, az alak szép és hűséges formáiból; ezek pedig az előadott módon levett kép fején mindig lágyan, finoman meglévén: a természetnek sokkal inkább felel meg.

Ily képpen álltom elő a nagyobbféle képeket, melyeknek élessége, mint más képeken látunk rendszeren, fényképészeti fogalommal: minden bizonynyal sok kívánni valót hagy maga után, ámde a képek jellegére, hasonlatosságára nézve a közönségtől mindig kedvező véleményben részesültek, s azt, hogy nem elegendő élesek: soha sem kifogásolták; hanem igen is hibáztatják az oly nagy képeket, melyeken itt-ott egyes részek aránytalanul élesek, az arcz vonalai erősen kemények, melyek együtt véve a nézőt kellemetlenül érintik, a nélkül hogy nyilvánítani tudná hol és miben hibáztatott el a kép készítése közben.

Ily módon hiszem, az elein felhozott s példával előadott, nagy hibákat kikerülhetni. De térjünk csak vissza a levételhez; mely, a mint már fentebb említve volt, nagyon rövid ideig vála exponálva, mert különben a leveendő alak ki nem állná (!?!). Régebben bezzeg ki kellett állnia — ennek következ-

tében az árnyékok sokkal sötétebbek, mint a természetben. Azután a negatív-kép a kelletténél talán több ideig is vala előidézve — hogy minél több részlet jelenhessék meg rajta — s az eredmény: egy nagyon erős negatív-kép, melyen a természethez képest, a finom átmenetű árnyéklatok hiányoznak. A lap megvilágítását pontosan eltalálni és nem sok ideig előidézni fő dolog; a kissé igen állászó negatív-képről is, ha szükség kívánja, lehet kemény másolatokat készíteni. Nagy negativaimat mindig úgy készítem, hogy lágyak legyenek; inkább árnyékos helyen, több időt hagyok másolataikhoz: hogysen nem kielégítő, kemény, merev képeket kaphassak.

Nos, a negatív-kép a retoucheur kezébe kerül, ki jó akarató szorgalommal azon igyekszik, hogy szép negatív-képpé alakíthass át. Vannak akademikus s nem akademikus retoucheurök, kik nemcsak közömbösen, hanem feltűnő jól értik szakjukat s a fejek alkotását teljesen ismerik, de sajnos, hogy némely zsarnok főnökjük s a közönség helytelen igénye miatt nem mindig érvényesíthetik ismereteiket. Azt tapasztaltam, hogy a képeken a retouche-álást rendszeren mindig a világos részeken kezdik, holott, nézetem szerint, előbb a legkeményebb árnyékokból úgy kellene átmenni a legfinomabbakba, hogy a kép teljes egyenletességet nyerhessen. A negatív-képen, hátuljára huzott „matt lak“-kal, s itt-ott füstökkel való fedéssel, hibás kezelés miatt támadt hibákon sokat lehet segíteni, a nélkül hogy a kép jellege s hasonlatossága csorbulást szenvedhetne. Némelyek abban is nem csekély hibát követnek el, hogy a negatív-képről, retouche-álása előtt, egy úgy nevezett „nyers nyomat“-ot nem készítenek, melyről pedig az értelmes retoucheur helyesebb tájékozást nyervén, sokkal megelőlegebben végezhetné kényes munkáját. Én a negatív-képet rendszeren inkább csak hátulján szoktam retouche-álni, s ha a kép részleteivel itt-ott, de különösen a fej némely helyével egyszerre rendbe nem jöhetnek: 2—3 nyers másolatot is készítek s ovatosan addig igazítom, míg a negatív-kép teljesen megfelelő nem lesz. Azt tartom, hogy e hosszabb művelettel járó idő és költség dúsán megjutalmaz azzal, hogy a negatív-kép successivè mindinkább javulását, átalakulását láthatom, s azt, hogy egy fej mennyi mindent hagyhat művelni magával, a nélkül hogy — ovatos s gyakorlott eljárással — hasonlatosságából legcsekélyebbet veszíthetne. Nagy hibának tartom azt is, hogy a retoucheur leggyakrabban csak az előtte levő negatív-képet láthatja, az előtt, kiről az készítve vala nem láthatja, pedig ha láthatná, nem a maga eszméje szerint volna kénytelen némely helyeken javítani, hanem a természetben látva és finom érzékénél fogva eszméit azokkal egyesítve, sokkal tökéletesebb műveket producálhatna. Hasonlót mondhatok a pozitív-kép retouchálásáról is. Azt tartják: minél finomabban legyenek pontozva, hogy a szem meredjen bele, — s ha az ily közölről pontocskákkal kifinomított — hogy ne mondjam: kinyalt képet kellő távolságból tekintjük: úgy tetszik, mintha érzéketlen bádogból, üvegből készült alakról lett volna másolva. Holott ha a retoucheur, munkája közben, éppen mint a festő — a kép nagysága szerint — bizonyos távolságról meg-megtekinti: javítgatással az ily hibákat mellőzheti. Igaz, hogy igazítani kell a képen, de

inkább keveset, mint nagyon sokat retouche-áljon, vagyis: a csalfa fényeket távolítsa el és arra vigyázzon, hogy a kép jellegéből semmit se veszítsen.

Az előadottak szerint kezelem nagyobbféle negatív- s pozitív-képeimet, melyekkel azt hiszem, az elein felhozott hibákat mellőzni lehet.

A másoló hivatásáról pedig azt mondhatom, hogy legfőbb feladata, a negatív-képről, melynek jól készítésében az operateur gyakran még kelletténél is többet tettek: teljesen kielégítő jó képet másoljon. A maga szakjában gondolkozni szerető, kinek talán kissé hibás negatívról is szép s izléses másolatot áll tehetségében: gyöngy! mely megbecsülhetetlen és többet ér, mint az úgy nevezett „jó retoucheur.“ Sajnos, hogy gyakran mégis kevés értéknek tekintik s miért? mert a másolást ugyan szükségesnek, de rendszeren amolyan mellékes dolognak veszik; pedig hány hibás negatív-képről készült pozitív-képnek szépsége s jósága függ tőle, a másolótól! „Nézzük csak!“ úgy szól a főnök, „nem hittem volna, hogy az a hibás negatív ily szép másolatot adhasson“, de arra nem gondol, hogy azt a képet a maga szakmájában jól kifejezett intelligens másolójának köszönheti. A jóra való figyelmes másoló a papiroost — a kezébe adott negatív tulajdonsága szerint — több vagy kevesebb ideig usztatja az ezüsfürdön; másolás közben tudja, hogy a negatívnak mely részét kell erősen vagy (fődvén) gyöngébben sötétíteni; tekintettel van a szökét vagy barna arcot mutató negatív-képre s a szerint készíti másolatait a megrendelők teljes kielégítésére; ezeken kívül nagy gyakorlatának kell lenni a combinative másolásoknál, hol csoportba táj- vagy népelet képekbe, külön levett alakokat vagy egyéb tárgyakat szükséges másolnia; pozitív-képeinek aranyoldattal való színezéséinél sem csekély izlésének kell lenni, hogy a képek a tárgy mivoltának kellően megfelelőhessenek, szóval: minden műveletei szabályosságot, szoros rendtartást, tisztaságot s előforduló legcsekélyebb jelenségek is beható figyelmet igényelnek tőle. Az ily másolótól azután nem kellene a főnöknek követelni, hogy ennyi papirosból ennyi meg ennyi képet készítsen naponta okvetellenül, hanem bizza annak szorgalmára, hogy ha nem is sokat, de mit és mennyit előállít: tökéletesen kielégítő jó s szép legyen. Ámde hány ily másoló létezik, különösen hazánkban, hol nem hogy, más művelt nép, példájára, állami, városi vagy magán tanintézeteink volnának, hanem magok javára még a főnökök sem oktatják őket pályánk kisebbitésére, mindnyájunk szegényére.

E cikk előadott igazságaiban senki sem kételkedhetik, s mert példás őszinteséggel van írva, óhajtánk szerzőjét ismerni, s ime csak most tudhattuk meg, hogy Müller Frigyes vala Münchenben, kinek jó akarataért méltán üdvözlőlvén hosszú életet kívánunk, hogy hasznos dolgokról így még nagyon sokat cseveghessen. E cikktől azonban még nem válhatunk meg addig, míg a nagyobbféle képek készítése körüli nézeteinket mi is el nem csevegjük.

Az, hogy kettős tárgylencsés géppel, bizonyos mértékű képnél, ha nagyobbat készítünk, az elrajzolási hiba annál nagyobb, minél közelebb állítottuk a gépet az alakhoz: már régi igazság s elég szomorú, hogy e nagy hiba mindjárt elein nem mellőztetett. Az is igaz, hogy megfordítva minél messzebb állít-

juk gégünket a leveendő alaktól: a kép annál hibátlanabb és tiszta, különösen akkor, ha a helyiség, hol dolgozunk minél tisztább, ha köd- s füsttől mentes. Ezek szerint tehát 13 cm. átmérőjű kettős tárgylencsével, hogy kifogástalan jó képet készíthessünk: a kép a rendes „boudoir“ alaknál nagyobb nem lehet; s visítókártya nagyságú mellképhez, hogy ennek minden része helyesen rajzolt s mégis plastikus lehessen: kisebb kettős tárgylencsét 8 cm. átmérőjűnél nem alkalmazhatunk, és pedig azért említünk a rezképező kettős tárgylencsét, mert az „aplanat“ stb.-félék, habár szintén két tárgylencséből állanak is: velük kellő domborúságú képet nem nyerhetünk.

Ez idő szerint midőn visítókártya alakú mellképről 40 m. percnyi idő alatt oly életnagyságú képet készíthetünk, mely minden részében nemcsak arányosan éles, hanem hibátlan tiszta és meglepő domború is: miért használnánk a kettős tárgylencse első lencsét, mikor a correct rajzú kis negatív-képet akármily alakban megnagyíthatjuk? Mely nagyított képpel a legkényesebb igényű megrendelőt bizonyosabban kielégíthetjük, mint oly közvetlenül levett képpel, melyet egyszerű tárgylencsével készítettünk; és pedig azért, mivel a ki magáról $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ vagy $\frac{1}{1}$ életnagyságú mellképet akar készíttetni: előbb 3—4-féleképpen alakított s világított levételt készítettünk visítókártya nagyságban s ezeket gondosan elkészítvén, megmutatjuk a megrendelőnek, s nagyon ritka eset, hogy közülük legalább egy ne tetszhessék. Mily nagy megnyugvásunkra lehet azután, hogy már elein tudhatjuk, hogy a kiválasztott visítókártya után való nagyítás is bizonyosan tetszeni fog, sőt még jobban! mert a nagyítással a kép nem veszteni, hanem inkább nyerni szokott.

Igen, de ha valaki nem egyet, hanem 5—6 db. életnagyságú vagy 12—24 darab $\frac{1}{1}$ életnagyságú képet kívánna: mit csinálnánk akkor? kérdezheti t. olvasónk. Hát az 5—6 vagy akárhány darabban megrendelt életnagyságú képet egymás után megnagyítjuk, melyek között ha szín különbség volna is, éppen semmit sem tesz, csak egyéb képpen legyenek hibátlanok; az $\frac{1}{4}$ életnagyságú 12 vagy 24 db. megrendeléssel már másképpen járunk el. A visítókártya nagyságú mellképeket tükörsíma üveglapokra huzott emulsiós rétegre készítjük s nagyon keveset retouche-álván róla diapositívot másolunk; melyről akár kamarával, akár pedig — mint az életnagyságúakat szokás — tetszés szerinti alakú negatív-képet nagyíthatunk; melyről s egyebekről még más alkalommal is fogunk csevegni.

Veress Ferencz.

A bromezüst-lemez készítése.

Tisztelt ház! a brrr, a brrr... (általános kaczagás). A bromezüstle.... (hallottunk, olvastunk, láttunk eleget, eláll, eláll! szélső bal). Várjunk tehát egy kissé míg a zaj lecsendül. Tiszt. ház! miután tek. Szerkesztő úr, most nekem engedte át a szót, nem állok el, hiszen parlamenti életünkben a szólásszabadság első feltétel. A ki nem akarja hallani, fogja be a fülét addig, míg elolvassa!

E napokban egy árjegyzékben lapozgatva, feltűnt azon sokféle és fölötté drága eszközök sorozata, melyek a bromezüst készítéséhez, mint mindmennyi nélkülözhetetlen tárgyak árusítatnak el. Meg vagyok győződve, hogy sokakat azoknak beszerzése rettent vissza a lemezek sajátkezüleg történő készítésétől; pedig mindazon drága eszközök nélkül is készíthetjük a legjobb minőségű száraz lapokat, és a mi a fődolog: egy-egy visütlemez alig kerül 3, mond három krajczárba. (Halljuk, halljuk!) Tek. Szerkesztő úr egy cikksorozatában elég világosan írta le a bromezüst-gelatine készítését, és mivel azt akarom hinni, hogy úgy a mint a különféle colloid-recipék szerint az ügyes kéz jó matricé-ot tudott előállítani, azon áthaladva, ott kezdem, a midőn az emulsiót a mosás végett el kell darabolnunk. E célra nézzünk egy kereskedésben egy megfelelő nagyságú szemű úgy nevezett selyem főkötő „Netz“-et, ára 25—30 krajczár. A tömeg-emulsiót ezen keresztül a legpompásabb csikokban lehet átnyomni. (De hogy mossuk már most?) Egy igen egyszerű készülékben. Vegyünk egy „bonbons“ dobozt (30 kr.), vágassunk a tetején egy cm. átmérőjű lyukat és forraszszunk bele egy nagy 6 cm. hosszú pléhcsövet, úgy hogy annak fele része lefelé szolgáljon; úgy szintén vágassunk a feneke fölött is oly nagyságú lyukat és forraszszunk abba is egy oly nagyságú csövet, de a melynek semmi része se szolgáljon befelé (munkadíj 20 kr.) Most vegyünk egy meternyi hosszú, megfelelő átmérőjű gummi-csövet (40 kr.) és vágjuk azt háromfelé, az egyik részét ne hosszabbra, mint a milyen magas az egész doboz és ezt a részét huzzuk a doboz tetején befelé álló cső részére, a másik kettőt, kellő nagyságban a künn álló csövek végére, és így most a legjobb mosókészülék készen áll. Mosás végett a már összeaprított emulsiót egy befőttes pohárba teszszük és bele helyezzük a mosó készülékbe, de midőn a tetejét rá teszszük, ne felejtjük el a belső cső végét a pohárba illeszteni. Most a felső cső végét rá szorítjuk egy vízreservoir csapjára, és a midőn ezt megnyitjuk, kezdődik a vízszugár az emulsióra ömleni és áztatni. A víz folyását tetszés szerint megereszthetjük vagy megakadályozhatjuk, a nélkül hogy egyéb munkálatainkban fel lennénk tartóztatva, mert itt fénymentesen működik a készülék. Reggeltől estig az emulsió tökéletesen ki van mosva.

Ez idő alatt néztünk a kereskedésben tiszta közönséges ablak üveget, és jól megmosva, natr. vízüveggel — diluálva — letisztítva, vagjuk széjjel a kellő nagyságokba és leporolva rakjuk egymás fölé használatig. Két frt. 80 kr. helyett, itt a kereskedésben 1 frt 50 krért vettem egy libellat, a melyre okvetlen szükségünk van. — A droguisták ugyan meghuznak bennünket.

Hát a tüköruvegek, nivellirozó csavarok, állványok, kiállanak megint a pessimisták! Csak türelem t. h.! nem felejtkezem el semmiről sem. Vegyünk ki a copirozó rá mákból annyi tüköruveget, a mennyire szükségünk van, hisz éjjel ezek úgy sem kellene, ezekért, mivel hogy már megvannak, pénzt nem kell adnunk, hanem vegyünk a kereskedésben úgy nevezett „mutteres“ csavarokat és vágjunk egy léczből annyi négyszegletes koczkát, a hány csavarunk van, fúrjuk át őket és illesztjük a „mutter“-eket a lyukak fölé. Most már ki

fogja találni mindenki czélszerű használatát. Három ily csavart állítunk egy üvegtábla alá és a libella segítségével a legpontosabb vízirányban helyezhetjük a táblát.

Most már ki vehetjük az emulsiót és egy darab tiszta vászonba göngyölve, a fölös vizet kiszorítjuk és egy tiszta pohárba teszszük, a melyet aztán, a már készen tartott csuporban meleg vízbe helyezünk a megolvadás végett. A szűrő is nagyon primitív, de ha czélszerű és csak 6 krba kerül, minek drágábbat venni? Szorítsunk egy öblös lámpacylinder alsó végére egy darab vastag posztót és töltjük bele az emulsiót. Hogy átszűrődjék, fujjuk keresztül rajta. Ezt még vagy kétszer megtehetjük, ne hogy a posztóról tán szőrszálacskák az emulsióban maradjanak.

No most már önthetjük a lemezeket akadálytalanul.

(Ezt ugyan eddig jól megértettük, azonban lássuk a szárítást, ez a főbökkenő, mert őszintén megvallva, ha, mint legtöbbsnyire csak egy szoba áll dispositionkra és a lemezek reggelig meg nem száradnak, ki nem mehetünk addig, míg azok tökéletesen meg nem száradnak. Kiváncsiak vagyunk, hogy akarja eszközölni?)

Igaz, hogy az egész műveletnek ez a legnagyobb bibéje, de első sorban kell hogy a türelem főerényünk legyen, és így felfegyverkezve, sokkal könnyebben le fogjuk azt is győzni, mint a canal de calais alagútját. Mindenekelőtt vegyünk elő egy nekünk megfelelő nagyságú ládát, ragaszszuk be belől fekete papírral, jól gondolva arra, hogy bezáráskor tökéletesen fénymentes legyen. Most vegyünk egy fekete vaspléhet (15 kr.), azután vegyünk 2 kgr. sósavat (60 kr.) és vagy 2 kr. egy darab oltatlan meszet. A mészre fecskendezzünk egy kevés vizet, hogy szétmálják. Azután töltünk egy lepároló csészébe a sósavból és tegyük bele kávéskanalanként a porladozott mészből, mindaddig míg csak a sav telítve nem lesz; azután töltjük a most még folyós chlormeszet a tepsivé alakított pléhbe. Ezt addig ismételjük, míg az összes savat e módon fel nem használtuk, és most helyezzük a tepsit tartalmával együtt egy takaréktűzhelyre és pároltassuk le, egész szárazra, azután tepsistől együtt helyezzük el azt a ládába és az állványra helyezett lemezeket föléje, a mire a ládát bezárjuk és vagy 48 óráig feléje se nézzünk. Ez idő alatt minden bizonynyal kiszáradtak. Ha a chlormész a sok felvett víztől igen nedves lesz, nem kell egyebet tennünk, mint ismét kiszáritani. A pléhet meg nem támadja, mert a mész sokkal positívebb, mint a vas.

Ha a műveletek után a chlormészre többé szükségünk nincsen, jól kiszáritva, befőttes poharakba téve, erős viaszos papírral lekötve, száraz helyre eltehetjük, máskori használatra.

Ezen felsorolt tárgyakat egyszer és mindenkorra beszerezve, eltekintve attól, hogy a laborálás élvezetet is nyújt, de tetemes összegeket is segít megtakarítani, a mint a következő tétel be fogja bizonyítani. Egy tuczat visitlemez 1 frt. 40 kr.; hozzá számítva a csomagolás díjat és posztaportót, majdnem

15 krba van egy lemez, hát ha még az elromlottakat is hozzáadjuk. Olcsó árba bocsátott lemezektől pedig ovjon meg az ég!

Ha azonban egy minimalis quantumot készítünk sajátkezűleg, pl. 10 gr. gel., $2\frac{1}{2}$ gr. bromam. és 3.75 gr. ezüstből vagy 30—35 db. visitlemezt kapunk és így üvegestől sem kerül 3 krajczárba egy levétel. De a mi szintén latba vehető, hogy ha egy kis ügyességgel járunk el a külön-külön műveletekben, mindig jól munkálkodhatunk.

Rottmann Farkas.

Két új anyag fényképészetünkhöz,

melyeket legújabbán fölfedezni doctor Fábiny Rezső egyetemi tanár és Gáspár János doctornak sikerült.

E két új anyag egyike tiszta fehér — egyenlő mennyiségű alkohol és vízben oldékony — másika pedig halvány aransárga, vízben is oldható; s habár egyenlő eredetűek is: fényképészetileg egymással még is merőben ellentétes hatásuk van.

Hogy e nevezetes két anyaggal legelsőbben mi tehattunk fényképészeti kísérleteket, nagy örömmre szolgált, melyért Gáspár János doctor úr fogadja mély köszönetünket.

Mindkét anyagból egy-egy fél grammot 20 ccm. egyenlő mennyiségű leparált víz és alkoholba oldottuk föl szabadalmazott csöpögtető üvegedénybe. Ez alatt üveglapok behuzására a bromézüst-gelatine-emulsiót már elkészítettük úgy, hogy a — 60 g. — tömeg-gelatine föloldására csak annyi vizet hagytunk, mennyit egy órai ázás után magába keblezhetett, midőn így nagyon sűrű s gyorsan száradható emulsióhoz juthattunk. Ily minden 10 ccm. emulsióba 5 cseptől kezdve 12 cseppet adunk a két anyag oldatából külön-külön, s a behuzott lapokat jegyekkel ellátva erős léghuzamos szekrénybe tettük s a következő nap reggelén a lapokat már megvilágíthattuk.

Márczius 3-ikán délelőtt 10 órakor az idő borult vala s a lapok megvilágítását, metronom szerint, 6—12 másodpercznél kezdtük. Előidézőnek calcium-sacharat-ot használtunk, midőn a fehér anyag os lapon a reductio sötét fátyolba borultan tünt elő pillanatra; a sárga anyag os pedig tündöklő tisztán, csendesen, s a 12 mperczes teljesen használható negativ-képet adott.

E közben — 12 óra felé — az idő szépen kiderült, s a lapok megvilágítására 3—6 mperczet vettünk, s a fehér anyag os lapok még ekkor is elfátyolosodtak; míg a sárga anyag osak, melyek 6 mp. valának világítva: erőteljes szép tiszta képeket adtak.

Ezek után lapokat 1—3 másodperczig világítottunk, midőn a fehér anyag osak kielégítő képeket, a sárga anyag osak pedig messze elmaradván nagyon kemény képeket adtak. Tehát a fehér anyagot sensibilisa-

tornak, a sárga anyagot pedig késleltetőnek lehet fényképészetünkben nagyon jó sikerrel használni, és pedig — a mi feltűnő — úgy, hogy egyesesen az emulsióba keblezhető, a nélkül hogy a bromézüstnek legcsekélyebb ártalmára válhatnának, sőt a fehér anyag érzékenyítése mellett, a gyenge képet adó emulsiónak erőt s a sárga anyag kristály tisztaságot kölcsönöz a fátyolosságra hajlandó emulsiónak is.

Következő kísérleteinket ez újan föltalált két érdekes anyaggal lapunk jövő számában közöljük.

Veress Ferencz.

VEGYESEK

Az „Über photograph. Landschafts Aufnahmen im Allgemeinen, insbesondere im Kaukasischen Hochgebirge. Von M. v. Déchy in Budapest“ című — mint a „Mittheilungen des D. u. Ö. A.—V.“-ból, 1878, külön ki nyomtatott — munkáját a szerző szerkesztőségünknek is megküldeni kegyeskedett. Midőn e — kis $\frac{1}{8}$ réthben 9 oldalra terjedő — munkát figyelemmel elolvastuk, sajnáltuk, hogy nagy élvezetünk tovább nem tarthat, s ezért még egyszer eleitől kezdtük olvasni. A tudás vágyától égő bensőnkbe enyhítő csepp gyanánt hatott munkája nagyságos Déchy úr!... Ha ama bájoló szép vidék tájékei — melyek jégszikláinak csúcsai fellegekben elborulnak — gyöngyök: úgy gyöngy e munkácskája is, melyben leirta azokat. S e gyöngy foglalatja mindnyájunk hön érző szíve, mely hálásan dobog kegyed fáradságaiért, jó és szépségekre törekvő indulataiért, melyet szép fénykép műveiben kristályosodtak édes hazánk dicsőségére. Becses munkáját lefordítva egész terjedelmében közölni fogjuk lapunkban engedelmével. Vajha szépségekkel dúsan terített asztaláról lapunk számára is hullhatna egy-egy morzsa fényképekben melléklet gyanánt.

Anschütz Ottó pillanat fényképeiről, — melyekből nébányat mutatóványképpen küldött szerkesztőségünkhöz legközelebből — a tudományos világ csaknem minden szaklapja s folyóirata nem hiába szólott dicsérőleg, mert e képek nemcsak feltűnő érdekese, hanem nagyon jól is vannak készítve. E becses küldemény — 33 db. — között különösen a dárda- s a kódobó alak sorozat legérdekesebb, melyek egyenként 12 db. kabinet-nagyságú képből áll, az alak mozgása kezdetétől ama pillanatig: mikor kezéből a tárgyat már eldobta. E kétféle képsorozat, térképszerűleg, egymásra hajtogatva külön egy-egy könyvecskét alkotván, mikor magunk elé kiterítjük s az alakot kezdő mozgásától végig pillantjuk, úgy tetszik, mintha az élet látnánk magunk előtt sebes mozgásában. E két sorozat jól sikerült fénynyomatú képekből áll s a sorozat egyenként csak 4 márk, a mi pénzünk szerint legfönte 2 frt. 40 kr. s így a két sorozat, melyek 24 kabinet-nagyságú képet foglalnak magukban, összesen csak 4 frt. 80 krba kerülnek. Az előállító roppant nagy kiadásaihoz képest ily olcsó

árért, hogy hozzá juthat, méltán örvendhet a szaktudós, festőművész, szobrász és fényképész, kiknek megbecsülhetlen tanulmányára szolgálhatnak e nagyon érdekes és értékes művek. És sajátságos, hogy a szerző, még az ily olcsó árt is magasnak tartja, melyet azzal indokol, hogy a sorozatos levételekhez szükséges eszközök már eddigelé is 20,000 márkjába kerültek. E szerint a szerző szépre, jóra való tetemes áldozata csak akkor lenne valamennyire megjutalmazva, ha becses kiadványai mindenfelé a művelt világban méltó pártolásba részesülhetne; és pedig nemcsak egyesektől, hanem a népek kormányaitól is; kiknek ily téren kellenék egymással versenyezni nem pedig népeket irtó fegyverkezésben, mely a kor uralkodó szelleme a szelíden haladó tudomány előtt — méltán pirulhat... Anschütz Ottomárt üdvözljük! ki lankadhatatlan erővel igyekszik tovább s tovább haladni költséges és nehéz munkájában, melyet évtizeddel ezelőtt kezdett meg s már eddigelé 1200-féle pillanatképeknél is többet készített, s ezután még többet akar készíteni. Isten segélye éltesse rá. — A ki a főntebb előadott s másféle műveket ohajt megszerezni: egyenesen neki írjon, lakik Lissa városban (Posenben). Mi pedig abban igyekszünk, hogy lapunkhoz mutatványképpen egy mellékletet kaphassunk tőle idővel.

Magnesium fény mellett oly képeket sikerült készítnünk, melyeket a nappal készültéktől alig s alig lehet megkülönböztetni. E nagy haladás annyival öröndetesebb lehet mindnyájunkra, mivel ez érdekes kísérletre a száraz lapok nagyobb részt a Kovács Jenő és Társaitól fölállított szárazlap gyárból valók voltak Budapestről. E kísérlethez csupán két db. magnesium szalagocskát alkalmaztunk, melyek egyike 12-, másika 30 cm. hosszú vala. A rövidebbet az alak árnyékos részére, a hosszabbat a megvilágítandó felére alkalmazván égettük el 40—45° magosságban, az ablaktól 1 m. távolságban. E közben Melzer-féle metronom szerint megtudtuk, hogy a magnesium rövidebb galand elégése 12—13-, a hosszabb pedig 25—28 másodperc alatt történik; s így minden cm. magn. galand elégésére csaknem egy másodperc esik. A vakító fény megtörésére félmeter átmérőjű kerek abroncsokra kifeszített világos kék selyem papirost feszítvén használtunk. Egész alakok és csoportok levételénél pedig egy meter széles és 3 meter hosszú mérnöki vásznat alkalmaztunk, az alakok erősebben megvilágítandó részére 45°-ra állítva függőlegesen. Ha az alak megvilágítására egy-egy galand helyett kettőt égetünk el egyidejűleg: 28 másodperc helyett 12 mp., sőt rövidebb ideig való megvilágítása után is lehet a doctor Kovács Jenő és Társai gyárában készült száraz lapokra meglepő szép képeket készíteni. Hogy t. olvasóink lapunk előbbeni s e mostani számában előadott kísérleteink valóságában meggyőződhessek Kovács Jenő doctor és Társai elhatározták, hogy mind a „koresolyázók“, mind pedig a magnesium fény mellett készült képekről mellékletet adnak lapunkhoz.

Formstecher Gyula úrtól — Bécsből Salvatorgasse 6. — kísérletre küldött rendkívül olcsó papirosai jónak bizonyultak. E papirosok kétfélék: halvány rózsaszínű és lilaszínű „Diamant.“ Az elsőből 10 konczot 10 frtéért, a másodikból ugyanannyit csak 7 frtéért ad, azért, mert az elsőféle raktárában nagy

mennyiségben van és 8 k.-os papirosat jövőre nincs többé szándékába gyártani. A második féle, nagyon szép és jó papirost pedig azért adja oly felette olcsón, mivel simítás közben itt-ott kevés rücsköt kaptak, de ezért nagyon jól használhatók. Ez esetről is el lehet mondanunk, hogy egyszer volt Bécsben papiros — mint hajdan Budán kutya — vásár, de e papirosak nem kutyák ám...

Anschütz Ottomár nagybecsű vállalatját főntebb előadván mikor azt jegyeztük meg, hogy egyeseken kívül a népek kormányának is pártolni kellenék: még nem tudtuk, hogy Berlinben az országgyűlés febr. 28-iki gyűlésen Wolftól előadva minden jelenlévőtől lelkesen fogadva pártoltatott. S így nagy-szerű vállalatában Anschütz támogatva lesz kormányától, mely népe fejlődésére, tehát valódi boldogságára eddig is minden lehetőt megtett s ezután még többet akar tenni. Sajnáljuk, hogy helyszüke miatt lapunkban, egész terjedelmében nem közölhetjük Wolf előadása után a Gossler közoktatási miniszter beszédjét, mely e téren minden más collegájának csalhatatlan tükör gyanánt szolgálhatna.

T. Ketskeméthy Mihály fényk. hazánkfia Washingtonban, hála Istennek jó egészségben él és szorgalma után kielégítő eredménnyel készíti elismert szép fényképeit. Lapunk egykori szorgalmas munkatársa vala ő, s hogy okadatlanul egyszerre csak elhallgatott s a szerkesztő izeneteire sem felelt: jobbról-balról kérdezősködtünk, s egyik levelezőnk halálhírért költvén nagy vala szomorúságunk. És most, midőn levelező lapja mellett Munkácsy Mihály világhírű festőművész hazánkfiáról — Washingtonban — sajátkezűleg és jól készített kabinet-nagyságú 4-féle fényképet megküldte: annál nagyobb vala meglepetésünkkel a mi teljes örömünk. Ketskeméthy Mihályt Isten éltesse!

Fényképészeti kiállítás. Florenczben a nyáron nemzetközi fényképészeti kiállítás lesz, melyre hazánkból is több fényképész jelentkezett. A kiállítás végrehajtó bizottságától (Florenz, Via S. Gallo. 33.) azt az értesítést kaptuk, hogy a bejelentésnek határideje utólagosan ápril hó 15-ikéig, a kiállítandó tárgyak beküldésének határideje pedig május hó 15-ikéig van meghosszabbítva.

Lapunk jelen számához tek. Rupprecht Mihály cs. k. udv. fényk. ír harmadik, a tőlünk legjelesebbnek tartott fénykép csoportozatát „A bátor vitéz előnyomulás“ cziműt adjuk; s ezzel a három kép t. olvasóink előtt lévén, megíthetik, hogy vajjon helyesen cselekedett-e az 1885-ben való kiállítás érdeme-
ket osztó igazsága, midőn R. M.-t egészen mellőzte.

A SZERKESZTŐ IZENETEI.

O. I. K. A bizony nemcsak bpesti, hanem bécsi házakkal is megcsik némelykor, hogy a megrendelt savakat, üvegedény helyett papirosba csomagolva küldik, s a hygroscopec-félék megvizényülvén, ezek s a mellette levők is elromolva érkeznek meg. Ámde azért még se mondj le ama czégről! Mi csaknem 15 évtől fogva vagyunk összeköttetésbe azzal, s ha némelykor egy-egy hiba előfordult is, készségesen helyre hozni igyekezett. Üdv.

N. B. E. AL-V. Ha akármily fényképészeti eszközre van szüksége, magyarul írhat Túrkel Lipótnak Bpestre. E ház csekélyégeket is szívesen teljesít, s akármily fényk. dolgok-

ban utasítást ad. Hogy 40 évi amateursége alatt sok tapasztalatokat szerzett terünten, abból is kitétszik; hogy mily egyszerű eljárással segített azon, hogy az üveglapokról a réteg fel ne bodrosodjék, vagy le ne csuszhassék: „a lapot emulsiózása előtt hig albuminnal behazta, s alkoholba fürösztvén, megkeményítette.“ Amde nem minden emulsió ily rossz tulajdonságú, csakis némely nagyon lágyféle, vagy pedig mely két merőben ellentétes tulajdonságú gelatine-ból van készítve. De az ilyféle, különben jó, emulsió sokkal egyszerűbben úgy segíthetünk, hogy mindjárt feldolgozása előtt minden 500 ccm.-hez 10 ccm. vízzel töményesített chromtímso-oldatot adunk; de ezután egyszerre el kell használnunk, mert jövőre már nehezen feloldhatóvá válik. Hát küldeményünkhez mit szól? . . Üdv.

K. M. W. Már azt hittük, hogy lényünk szerinti valamely égi testben fog szellemünk találkozni egymással valamikor... Kedves meglepetésben részesített, köszönjük. Kérjük, legyen szíves kevés szabad idejét úgy osztani be, hogy lapunk számára is valamicskét írni juthasson nebány percz abból. A képek mind jók és szépek, különösen a tárgyképet találjuk legtetszősebbnek, melyről kabinet-nagyságú mellképet reprodukáltunk a magunk számára, hogy a legújabb eljárás szerint egy mutatvány példánnyal kegyednek is szolgálhassunk. Beccs levelében említett két úr közül V. Jánost, nállunk lakván, jól ismerjük: derék ember; hanem az állítólagos G. A. nevű urat nincs szerencsénk ismerni — jó lesz figyelemmel kísérni... Ha ez úr közézs alkotású és szöke: akkor sokat tudnánk mondani róla. Ha csakugyan ily alkotású ez úr: jó volna valamiképpen egy fényképet róla szerezni s nekünk elküldeni Üdv.

INGYEN-ROVAT.

Lapunk szerkesztője folyó év április elsőjétől kezdve egy oly kifogástalan magaviseletű fényk. urat keres, ki mindkét nembeli retouche-álásban magát teljesen érti. A vállalkozó arcképe s munkájáról mutatvány beküldésére kéri. — **Lapunk szerkesztője** raktárán többféle kitűnő jónak bizonyult tárgylencse van fél árban eladó: 1 kabinet nagyságú képet adó erős világú Voigtlander-féle; 1¼, iv nagyságú képeket készítő orthoskop, ugyan e czégtől; van francia és német czégtől kisebb-nagyobb tájképező orthoskop s szem alkotású tárgylencse, hátterek, kisebb-nagyobb kamara, melyek között egy 18×13" nagyságú is van.

BCU HIRDETÉSEK. Cluj

WRABETZ M. ÁGOST

Bécs, Lerchenfeldstrasse 46.

Ajánlja már 1875-ben alapított

könyomdáját nagy terjedelmű litographiai intézetét,

melyben kizárólag csakis fényképészeti mindennemű visit-, cabinet- stb. kartonokat, s nagyobb képekhez az úgy nevezett „Thon-lapokat“ gyárt, kiváló csinnal, jósággal és feltűnő olcsó árban.

1—12

HAACK C.

BÉCS

III. Hauptstrasse Nr. 95.

Legújabb tapasztalatok szerint készült és javított

GELATINE-EMULSIÓS LAPOK.

ÁRAI:

9 : 12 cm. 10 db. 1 frt. 20 kr.	16 : 21 cm. 10 db. 3 frt. 30 kr.
12 : 16 " " 1 " 65 "	18 : 24 " " 4 " 16 "
13 : 18 " " 2 " 08 "	21 : 26 " " 5 " 80 "

Orthochromatikus-lapok

a sárga szín iránt mutatott nagy érzékenységek miatt 20°/_o-al drágábbak.

Pontosabb árjegyzék ingyen és bérmentve.

4-12

EISENSCHIML & WACHTL

a fényképszexhez tartozó mindenféle cikkeket készítő gyárat és raktárat

ajánlja

Bécsben (I. Himmelpfortgasse 24.)

Egyedüli elárusító

a jóságában felülmulthatatlan „Herzog-féle emulsiós száraz lapoknak“ és a „Drei Kronen“-féle kitűnő minőségű fehérnyes papirosoknak, melyeknek különböző új színárnyalatok van: új rózsaszínnel, új lilás és zöld színnel. Úgy szintén Párisból a Lecoqu E.- és Ravasse Suco E.-féle legszélesebb simító (satinir) gépeknek.

Ajánlja fényképszexeti kellékekhez gazdagon berendezett saját könyomdáját, valamint aranymetszet- és passpartu-gyárat.

Továbbá oly hevítő-simító gépeket (emaillirozókat), melyek legújabb rendszerűek lévén, egész nagy képeket lehet velők fényesíteni.

Végül megjegyezzük azt, hogy akárminemű díszesen litografizott cartonok árait tetemesen leszállítottuk.

4-*

Dr. KOVÁCS JENŐ és TÁRSAI

VEGY. KÉSZÍTMÉNYEK, SZÁRAZLEMEZ-GYÁR

ÉS FÉNYKÉPÉSZETI KELLÉKEK GYÁRI RAKTÁRA

Budapest, IV. bécsi-utca 9. sz.

EMULSIÓS SZÁRAZ LEMEZEK

ÁRJEGYZÉKE.

Az alább jegyzett árak gyártelepüinktől, készpénz fizetés mellett értődnek; csomagonként 10 lemezzel.

	frt	kr.		frt	kr.
9 : 12 Centim.	1	20	18 : 24 Centim.	4	75
12 : 15 "	1	75	21 : 27 "	5	80
12 : 16 "	1	75	24 : 30 "	7	75
12 : 16 ^{1/2} "	1	75	30 : 40 "	13	90
12 : 20 "	2	40	36 : 42 "	17	50
13 : 18 "	2	30	40 : 50 "	23	—
13 : 21 "	2	62	50 : 60 "	30	—
16 : 21 "	3	50			

Főntebbi nagyságok mindig készletben tartatnak; kívánatra azonban bármily nagyságúakat készítvén, szállíthatunk.

A csomagolásnál csupán saját költségeinket számítjuk fel.

5 csomag rendelésnél engedmény. Nagyobb megrendelésnél kiváló olcsó ár.

Versenyképes hazai gyártmányunk már eddig is megnyerte a szakkörök tetszését.

Mindennemű fényképészeti kellékek és vegyszerek.

Albumin papirok, carton papirok, cartonok könyomattal, passepartout-ok, objectivek, kasetták, kopirozó rámak, szatinirozó gépek, fejtartók, üveg és porcellán készülékek, hátterek stb. nagy választékban kiváló jutányos ár mellett.

Dr. Kovács-féle Negativlack ko. 2.60

Matt " " " 4.—

mintával szívesen szolgálunk.

Teljes felszerelések turisták és műkedvelők részére.

Tudakozódásokra készséggel és pontosan szolgálunk válaszzsal.